ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט: גלוסטרא. דתנן* נגר שיש בראשו גלוסטרא ר' יהושע אומר שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת ר' טרפון אומר הרי הוא ככל הכלים ומיטלטל בחצר: מדוכה. הא דאמרן, אמר רבה ממאי, דילמא לעולם אימא לך לאחר התרת כלים נשנו: קנים. טעמא מאי משום איעפושי, בהאי פורתא לא מיעפש: מקלות. אפשר כר' אלעזר: גלוסטרא. כדרבי ינאי דאמר רבי ינאי בחצר שאינה מעורבת עסקינן: רבי יהושע סבר תוך הפתח כלפנים דמי וקמטלטל מנא דבתים בחצר ור' טרפון סבר תוך הפתח כלחוץ דמי ומנא דחצר בחצר קא מטלטל: מדוכה. ר' נחמיה היא:

מתני' כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך *ר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך:

גמ' מאי לצורך ומאי שלא לצורך? אמר *רבה לצורך=דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו, שלא לצורך=דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו, ודבר שמלאכתו לאיסור-לצורך גופו אין לצורך מקומו לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר-לצורך גופו אין, לצורך מקומו לא, אמר ליה רבא לצורך מקומו-שלא לצורך קרית ליה אלא אמר רבא לצורך=דבר שמלאכתו להיתר-בין לצורך גופו בין לצורך מקומו שלא לצורך=ואפי' מחמה לצל, ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא, יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא ויתבי וקאמרי: לרבה אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן? אמר להו רב ספרא מידי דהוה אגרף של רעי, אמר ליה אביי לרבה: למר אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן להו? אמר ליה: רב ספרא חברין תרגמה מידי דהוה אגרף של רעי איתיביה אביי לרבא* מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה הכא במאי עסקינן מחמה לצל איתיביה *ושוין שאם קיצב עליו בשר שאסור לטלטלו הכא נמי מחמה לצל; והא דתנן *אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן בדלת והא בקעת דביום טוב דבר שמלאכתו להיתר הוא אלמא דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אסור? התם (א)(מאי) טעמא: כיון דבשבת=דבר שמלאכתו לאיסור הוא, גזירה יו"ט אטו שבת, וכי תימא שבת גופיה תישתרי דהא דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו שרי הני מילי היכא דאיכא תורת כלי עליו, היכא דליכא תורת כלי עליו לא, ומי גזרינן והתנן* משילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת ומי לא גזרינן והתנן* אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' אליעזר הא רבי יהושע *דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר' אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות ר' יהושע אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט *ממאי דילמא: עד כאן לא קאמר ר' אליעזר התם אלא דאפשר לפרנסה אבל היכא דלא אפשר לפרנסה לא, אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דאפשר בהערמה אבל היכא דלא אפשר בהערמה לא, אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל דתנן בית שמאי אומרים

אין

ידו על כתף חברו · דלא מטלטלי מקלות: **גלוסטרא** · דתנן רבי יהושע אמר נגר שיש בראשו גלוסטרא שראשו עב וראוי לדוך בו שום וטועלין בו דלת: **שומטה מפתח זה ותולה בחבירו** · ואע"ג דצריך לגופו לתלותו בחברו ולנעלה בו שומטו ע"י גרירה אבל טלטול גמור לא דאע"פ שמלאכתו להיתר לא שרי ליה לצורך גופו: **מדוכה הא דאמרן** · לעיל אע"ג דשנייה רבה לעיל מחמה לצל ואביי שנייה לצורך מקומו שינויי דחיקי נינהו אלא קודם התרת כלים נשנו: **קנים טעמא מאי** · מסדרין אותם במערכה: **משום איעפושי** · דלא סמכינן אניסא, ומשום ההוא פורתא שהישנה מתעכבת בלא קנים מלילי שבת לשבת, והחדשה משבת למוצ"ש, לא מיעפשי: **כדר"א** · מניח ידו על כתף חבירו: **שאינה מעורבת** · שהרבה בתים פתוחים לה ולא עירבו, דכלים ששבתו בבתים אסור להוציאן לחצר, וששבתו בחצר מותר לטלטלן בחצר שהחצר כולו=רשות לעצמו הוא והבתים מיוחדים לכל איש ביתו: **תוך הפתח** · שנטל הנגר משם: **וקא מטלטל מנא דבים בחצר** · הלכך שומטה אין דטלטול מן הצד היא אבל טלטול גמור לא: **מדוכה רבי נחמיה היא** · דאמר* בעירובין (דף לה·) אפילו טלית ואפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמיש המיוחד: **מתני'** ה"ג במתניתין כל הכלים ניטלין לצורך כו': **גמ' מאי לצורך ומאי שלא לצורך אמר רבה כו'** · "לצורך" דשרי תנא קמא היינו דבר שמלאכתו להיתר ומטלטלו לצורך גופו: **שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר** · ומטלטלו שלא לצורך גופו אבל צריך למקומו: **ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו**. הוא דאישתראי אם צריך לו למלאכת היתר אבל שלא לצורך גופו ואע"ג דצריך למקומו לא ורבה לטעמיה דאמר לעיל (דף קכג:) גבי קורנס של נפחים נמי מותר לצורך גופו: **א"ל רבא כו' אלא אמר כו'** · ורבא דמוקי אליבא דרבי נחמיה דלצורך גופו ולצורך מקומו מותר ע"כ האי 'לצורך גופו' כגון שזה התשמיש מיוחד לו דתניא לקמן בפרק חבית (דף קמו·) רבי נחמיה אומר אפילו תרווד ואפילו טלית אין ניטלין אלא לצורך תשמישן 'ולצורך מקומו' נמי לרבא כלצורך גופו ותשמישו דמי ורבה 'לצורך גופו' הוא דשרי רבי נחמיה ודוקא לתשמיש המיוחד לו, ובין לרבה ובין לרבא דוקא דבר שמלאכתו להיתר אבל 'דבר שמלאכתו לאיסור' אפילו לצורך גופו לא שרי רבי נחמיה, דהאי לורך גופו לאו תשמיש המיוחד לו הוא דהא מיוחד למלאכת איסור: **לרבה אליבא דרבי נחמיה** · דאמר דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו לא: **הני קערות** · לאחר אכילה היכי מטלטל להו לסלקן מלפניו: **ואם לאו אין מטלטלין אותה**. בשלמא לרבה כגון דאין צריך לגופה [אלא למקומה] אלא לדידך אמאי: **וכן בדלת** · אוקימנא במסכת ביצה וכן הדלת אין סומכין בבקעת וביו"ט קיימי: **והא בקעת ביו"ט מלאכתה להיתר היא** · דלהסקה חזי וקיימא וקאסר לטלטלה לצורך גופו למלאכה אחרת וכל שכן לצורך מקומה: ומשני התם(ג) טעמא כיון דבשבת אסור דהא בקעת בשבת מלאכתה לאיסור היא ביום טוב נמי אסור גזירה יו"ט אטו שבת: **משילין פירות דרך ארובה ביום טוב** · בהדיא תנן אבל לא בשבת פירות השטוחים על הגג לייבשן וראה גשמים ממשמשים ובאין משילן לארץ דרך ארובת הגג דלא טריחא מילתא דטפלין מאליהן אלמא דלא גזרינן ופרכינן ומי לא גזרינן והתנן אין בין כו': **לא קשיא הא**. דתנן משילין דשרי טירחא ביו"ט משום איבוד ממון רבי יהושע היא שהתיר להעלות בהמה בהערמה מן הבור: **והא** · דתנן אין בין כו' ר"א היא: **דאפשר בהערמה** · דמיחזי כמאן דעביד לצורך יו"ט אבל גבי משילין דליכא הערמה לדמויי להתירא לא:

אין

הא ר"א · ההיא דאין בין אע"ג דבפ"ק דמגילה (דף ז:) דייקינן עלה הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין וקאמר מתני' דלא כרבי יהודה ור"א סבירא ליה כר"י ועדיפא מדרבי יהודה כדאמר בריש תולין (לקמן דף קלז:) איכא למימר דההוא תנא סבר לה כוותיה בחדא דגזרינן י"ט אטו שבת ופליג עליה במכשירין ועוד יש לומר דאין בין דפ"ק דמגילה מיירי במילי דאורייתא ואין בין דהכא היינו דתנן במשילין (ביצה ד' לז:) דמיירי במילי דשבות ואינו מענין אחד תדע דהכי פריך עלה בפ' משילין כדפריך הכא בשמעתא ולא פריך בפ"ק דמגילה והא דדייק התם הא לענין מכשירין זה וזה שוין לא דייק בפרק משילין:

הא

יח א מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיג סעיף א:

יט ב ג מיי' פכ"ה שם הלכה ג סמג שם טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ד:

כ ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

כא ה מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הלכה יא טור ש"ע או"ח סימן תקב סעיף ג:

כב ו מיי' פכ"ה מהלי' שבת הלכה ו טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ז:

כג ז מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה ה טור ש"ע או"ח סימן תקכא סעיף א:

כד ח טוש"ע או"ח סימן שלא סעיף ז:

כה ט מיי' פ"א מהלכות יו"ט הלכה א סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תצה סעיף א:

[תי' הרי"ף וכרא"ש אביי]

נושא/מבנה: (עד עמ' ב')
טלטול כלים -
ו- מלאכתן להיתר
-2 לאיסור

◇ מח' רבה ורבא
בכלי שמלאכתו
לאיסור
לצורך מקומו

לצורך/שלא לצורך

מבנה
△ - קושיות על רבא ממקורות דמהם משמע דכלי שמלאכתו לאיסור אסור בטלטול
△ - קטע על רבה ורבא דאף כלי שמלאכתו להיתר אסור בטלטול

ולמקומו

מבנה
⌂ קושיא על תשובת הגמ' דגזרינן יו"ט אטו שבת
⌂ - וחזק התשובה דגזרינן
⋈ נסיונות ליישב המקורות אי גזרינן יו"ט אטו שבת או לא

לקמן קלז: ביצה כח. לו: מגילה ז: [תוספתא דמגילה פ"א]

◆

רבינו חננאל

שאסור בשבת סידורן ונטילתן מתוך לחם הפנים. מקלות מפורש במס' פסחים. בזמן שחל י"ד להיות בשבת אמר ר' אלעזר לוקח מקל ולהניחו על כתיפו ועל כתף חבירו לתלות הפסח בו ולהפשיטו. וכן גלוסטרא. היא משנה בכלים פ' י"א שאמר ר' יהושע לטלטלה בשבת. תוספתא דכלים בתחלת בב"מ קלוסטרא ר' טרפון מטמא וחכמים מטהרין. ברוריה אומר שומטה מפתח זה ותולה בחבירו בשבת. כשנאמרו דברים לפני ר' יהושע אמר יפה אמר ברוריה. והוא בענין הזה בעירובין בסופו. מדוכה זו שאמרנו למעלה אלו כולן כלים הן וקודם התרת כלים נשנו שאסור לטלטלן בשבת. (* אבל אחר התרת כלים מותרין הן וחלק רבא על רבי אלעזר ואמר דלמא אחר התרת כלים נשנו ואסורין הן לעולם. ודבריו פשוטין הן: מתני' כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך כו'. פירש רבא משנה זו לצורך דבר שמלאכתו להיתר כגון קערות וכוסות וכדומה להן. שמותר לכתחלה לטלטלן לאכול ולשתות בהן הללו מותרין לטלטלן בין לצורך גופו לאכול בהן בין לצורך מקומו לפנותו כדי לישב במקומן. דבר שמלאכתו לאיסור כגון קורנס של נפחים וכדומה לו לצורך גופו לאכול בהן(מותר) [כגון] לפצוע בו אגוזין מותר. אבל לצורך מקומן אסור. ורבי נחמיה אמר אפילו דבר שמלאכתו להיתר כגון קערות וכדומה להן לצורך גופו לאכול בהן מותר. אבל אחר שיאכל בהן אסור לטלטלן [לצורך] מקומן. ועל זה הקשה ליה אביי לרבה למר אליבא דר' נחמי' הני קערות כלומר שאינו מטלטלן אלא לצורך אכילה בהן אחר שיאכל אדם היאך מטלטלן ומסלקן מן השולחן. והשיבו לו כבר נתקשה זה לרב ספרא חברין. ופירק מידי דהוה אגרף של רעי שמותר לטלטל לדברי הכל. דתניא בתוספתא גרף של רעי ושל טיטי רגלים נוטלן ושופכן וכו'. ובזמן שאמר רבה דברים הללו השיבו רבא לצורך מקומו שלא לצורך קרית ליה. אלא אמר לצורך דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו. שלא לצורך אפילו מחמה לצל. ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין. מחמה לצל לא. ואתא ר' נחמיה למימר דאפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין. מחמה לצל לא. מותיב אביי (לרבה) [לרבא] לדידך דאמרת דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך מקומו מטלטל והרי מדוכה שאינה מטלטלת אלא לצורך גופה אם יש בה שום. אבל אין בה שום לצורך מקומה אסור לטלטלו ופירק ליה הכא במאי עסקינן בשצריך לטלטלה להסירה מן החמה שלא תיבקע ולהניחה בצל. וכן שאר השמועה כולה פשוטה היא

*) דברי רבינו כמות שהם אין להם הבנה ונראה דצ"ל אבל רבה אמר דלאחר התרת כלים וכו'

כלים פי"א מ"ד [ושם ליתא להך תיבה נגר שיש בראשו]

[לקמן קמו.]

[לעיל לז. וש"נ]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' התם היינו טעמא כיון דבשבת: (ג) רש"י ד"ה ומשני התם היינו טעמא:

[לעיל קכג.]

[שם:וביצה יא.]

ביצה לב:

ביצה לה: לז.

ביצה לז. [תוספתא ביצה פ"ג]

[ביצה לז. ע"ש]

◆

גליון הש"ס

גמ' ומי גזרינן והתנן משילין. ע"ל דף כג ע"ב תוספות ד"ה גזירה: